

herfst 2021

GREENPEACE

magazine

KLIMAAT RECHTVAARDIGHEID

EERLIJK ZULLEN WE ALLES DELEN

GREENPEACE

INTRO

Beste lezer,

Als media berichten over het klimaat, gaat het vaak over politieke laksheid, grote vervuilers en windmolenparken. De impact van klimaatverandering op ons, mensen, komt vaak op de tweede plaats. En als het er al over gaat, dan is het vaak gericht op de toekomst. Dat stoort me enorm, want de klimaatcrisis kost al jarenlang levens. Het is geen toeval dat de mensen die het hardst getroffen worden, in gebieden leven waar de CO₂-uitstoot heel laag is. Ik ben daarom blij dat het woord *klimaatrechtvaardigheid* steeds vaker opduikt en de klimaatbeweging steeds inclusiever wordt én groeit. Mijn collega's vertellen u er meer over vanaf pagina 5.

Hartelijke groet, Rita Borghardt

Rita Borghardt

Hoofdredacteur

VERDER IN DIT MAGAZINE

4 Nieuwe *partners in crime*

10 Dwarsliggen voor een betere wereld

13 Onze vloot heeft er een zusje bij

14 We maken de balans op

DE TOEKOMST VAN...

duurzame (stads)landbouw gaat de hoogte in

❶ Met verticale landbouw wordt veel groente op een klein oppervlak geteeld. Onmisbaar dus om de groeiende wereldbevolking (10 miljard in 2050, waarvan 70% in steden leeft) te voeden.

❷ In Kopenhagen komt Europa's grootste verticale boerderij: 7000 m² op 14 verdiepingen, goed voor dagelijks 2 ons groente voor 14.000 mensen.

❸ Weer, temperatuur, daglicht en seizoenen zijn niet van invloed op verticale landbouw in afgesloten ruimtes. Zelfs de woestijn is een geschikte omgeving.

❹ In Nairobi, Kenia, woont 60% van de sloppenwijkbewoners op 6% van de stadsgrond. Verticale landbouw kan hen voorzien van verse voedzame groente.

❺ Tomaten groeien er op substraat: zonder aarde, pesticiden, kunstmest en met 95% minder water dan bij gangbare teelt. In lagen van 10-20 bakken levert dat ook een enorme landbesparing op.

❻ Stroomverbruik is nu nog hoog, maar valt in het niet bij de huidige CO₂-uitstoot door voedselproductie en -distributie: 30% van alle broeikasgassen.

2 ONS GROENTE VOOR 14.000 MENSEN

© Louis Hienstra

WERK IN UITVOERING

Mogelijk gemaakt door u

Plastic 'bondje' sluiten

Oliegiganten als Shell en ExxonMobil zoeken als een malle naar nieuwe afzetmarkten voor hun steeds minder gewenste fossiele brandstoffen. En ze hebben *partners in crime* gevonden, zo blijkt uit een recente studie van Greenpeace USA. Samen met Coca-Cola, PepsiCo en Nestlé werken ze aan een toekomst met méér wegwerpplastic. Ondanks mooie praatjes over frisdrankflessen van gerecycled materiaal, zal de productie van nieuw plastic in 2050 mogelijk verdrievoudigd zijn. Met desastreuze gevolgen voor ons milieu, onze oceanen, maar ook ons klimaat. De productie van plastic is namelijk erg energie-intensief. Nu al stoot de plasticindustrie – van boorplatform tot recycling-fabriek – per jaar evenveel CO₂ uit als 200 kolencentrales. Het Amerikaanse Greenpeace-onderzoek onthult eveneens dat olie- en levensmiddelenbedrijven samen burgers en beleidsmakers misleiden. Zo promoten ze recycling als oplossing voor het plasticprobleem in plaats van alternatieve verpakkingen en het terugdringen van de productie van nieuw plastic. Greenpeace eist dat bedrijven en overheden juist inzetten op de ontwikkeling van zulke alternatieven en op het stimuleren van een circulaire economie. Ook maken we ons hard voor een ambitieus VN-Plasticverdrag, waarover vanaf begin volgend jaar onderhandeld wordt. Greenpeace is daarbij natuurlijk van de partij.

Weg met fossiele reclames, doet u mee?

Musea, sportverenigingen, evenementen en zelfs basisschoollesmateriaal: de grootste vervuilende bedrijven sponsoren ze met miljoenen euro's om u ervan te overtuigen dat zij goed en groen bezig zijn. Uit een nieuwe analyse door onderzoekers van bureau DeSmog, in opdracht van Greenpeace, blijkt dat ze u vooral gebakken lucht verkopen. Alleen al online is meer dan de helft van de 3.000 onderzochte advertenties van 6 grote fossiele energiebedrijven gegreenwasht. De hoofdactiviteiten van deze bedrijven, waaronder Shell en TotalEnergies, worden daarin vaak verhuld of de advertenties promoten schijnoplossingen. Shell voert de boventoon, met 81% aan greenwashing-advertenties. Daarom startten we samen met 20 collega-organisaties een nieuwe campagne: 1 miljoen handtekeningen voor een Europees burgerinitiatief om sponsoring door en reclame van de fossiele industrie te verbieden. Onze actie bij Europa's grootste olieraffinaderij, van Shell in Rotterdam, was daarvoor het startsein. 80 actievoerders uit 12 landen in kano's, rubberboten en op de raffinaderij blokkeerden urenlang de oliehaven. Zet u ook uw handtekening? Alvast bedankt!

greenpeace.nl/eci

© Joe Brusky

KLIMAAT-RECHTVAARDIGHEID

Voor een eerlijke aanpak van de klimaatcrisis

'What do we want? Climate justice! When do we want it? Now!' Wie heeft meegelopen in een klimaatdemonstratie heeft deze leus vast weleens uit een megafoon horen komen. Maar wat betekent klimaat-rechtvaardigheid nou eigenlijk en wat doet Greenpeace daarmee?

➤ Klimaatrechtvaardigheid is in feite precies wat het woord zegt. We willen dat de klimaatcrisis op een eerlijke manier wordt aangepakt. En dat begint met de erkenning dat we er niet zijn als we heel Europa vol leggen met zonnepanelen en overall windparken op zee bouwen. Zolang wereldwijd miljoenen mensen de klappen van klimaatverandering opvangen en zelf géén toegang hebben tot schone energie – of zelfs de prijs betalen voor de vervuulende winning van grondstoffen voor onze elektrische revolutie... zolang is de aanpak van de klimaatcrisis niet rechtvaardig. De klimaatcrisis hangt onmiskenbaar samen met andere vormen van onrecht. Er is dus een bredere aanpak van de klimaatcrisis nodig om tot een échte structurele oplossing te komen.

Onderaan de ladder

De desastreuze gevolgen van de klimaatcrisis, zoals droogte en extreem weer, treffen juist diegenen het hardst die het minste hebben bijgedragen aan het ontstaan ervan. Denk aan verwoestende tropische stormen die door de opwarming van de oceanen in hevigheid en frequentie toenemen. De Filipijnen en Haïti werden in respectievelijk 2013 en 2016 zwaar getroffen. In beide landen is de (historische) CO₂-uitstoot per hoofd van de bevolking vele malen lager dan die in rijke industrielanden. Volgens recent onderzoek van Oxfam was tussen 1990 en 2015 de rijkste **10%** van de wereldbevolking verantwoordelijk voor ruim de helft van alle CO₂-uitstoot, de armste **50%** van de wereldbevolking slechts voor 7%. Regio's als Latijns-Amerika, Afrika en Zuidoost-Azië die weinig aan het klimaatprobleem hebben bijgedragen, zullen de komende jaren de grootste temperatuurstijgingen zien. Vrouwen, mensen van kleur, inheemse volken en anderen die sowieso al onderaan de maatschappelijke ladder staan, worden daarbij onevenredig hard geraakt.

Daar komt bij dat veel van de getroffen mensen niet de middelen hebben om zich tegen het extreme weer of het mislukken van oogsten te weren. Ze hebben geen geld om dijken te bouwen, geavanceerde waarschuwingssystemen aan te leggen of te investeren in andere gewassen. Schandalig genoeg komen rijke landen maar niet over de brug met de beloofde miljarden aan steun voor klimaatadaptaties in armere landen. Misschien het meest schrijnende onrecht is dat arme en kwetsbare groepen wél opdraaien voor de kosten van (onze) groene transitie. Denk aan de

milieuvervuulende winning van grondstoffen als lithium en kobalt in landen als Chili en Congo, cruciaal voor de batterijen in elektrische auto's en de opslag van duurzame energie. Ook binnen landen als Nederland betalen mensen met lagere inkomens en kleine bedrijven naar verhouding meer voor de verduurzaming van de samenleving dan hun rijkere landgenoten en grote bedrijven, bijvoorbeeld door een stijgende energierekening.

FILIPINO'S VS. GROTE VERVUILERS

Shell en ExxonMobil wisten tientallen jaren geleden al dat ze met hun activiteiten de aarde in hoog tempo opwarmden. Desondanks gingen ze ongestoord verder met het oppompen en verkopen van fossiele brandstoffen. Met alle gevolgen van dien, bijvoorbeeld voor inwoners van de Filipijnen, die worden geconfronteerd met droogte en verwoestende tyfoons. Tyfoon Haiyan kostte in 2013 aan 5.235 mensen het leven. Filipino's legden in 2015 de verantwoordelijkheid voor de klimaatcrisis waar die thuis hoort. Ze dienden, samen met Greenpeace en andere organisaties, een aanklacht in bij de Filipijnse mensenrechtencommissie tegen 47 grote vervuilers, waaronder de oliemultinationals. Het onderzoek van die commissie loopt nog altijd.

© Jesse Purcell

People power

Klimaatrechtvaardigheid is voor Greenpeace al langer een belangrijk onderdeel van de klimaatcampagnes. Zo steunden we eind jaren 90 de strijd van inheemse volken in Alaska tegen olieboringen, voeren we in 2005 naar Kiribati waar inwoners de wereld lieten zien hoe hun eiland overstroomd dreigde te raken en maakten we samen met bewoners van de Cookeilanden indringende 'climate voice'-video's, waarin zij eisten dat rijke industrielanden hun verantwoordelijkheid voor de klimaatcrisis nemen.

Niet voor niets werken we al decennialang nauw samen met inheemse volken in de Amazone om hun bossen – en daarmee het klimaat – te beschermen.

Nu de gevolgen van klimaatverandering in armere landen met de dag voelbaarder worden en rijkere landen gewoon doorgaan met CO₂ uitstoten, gaan we extra hard campagne voeren voor klimaatrechtvaardigheid. Maar we gaan ook een stapje verder: we laten zien hoe historische ongelijkheid op alle vlakken – sociaal, economisch, cultureel – de basis heeft gelegd voor de huidige klimaatonrechtvaardigheid.

‘Als het om milieuvervuiling gaat, zie je dat bestaande sociaaleconomische ongelijkheid ook binnen welvarende landen vergroot wordt’, aldus Eefje de Kroon, campagneleider klimaatrechtvaardigheid bij Greenpeace Nederland. ‘Overall zie je dat vervuulende industrieën in gebieden staan waar mensen met lage inkomens wonen – daar waar relatief ook meer mensen van kleur wonen. Denk aan kinderen in de Rijnmond die opgroeien in de buurt van luchtvervuulende industrieën of dichtbij snelwegen.’

De komende jaren zal Greenpeace nog meer samen optrekken met groepen mensen die opkomen voor een gezonde leefomgeving, bescherming van de natuur en een stabiel klimaat. Alleen samen kunnen we overheden en grote bedrijven dwingen om het belang van mensen, klimaat en natuur voorop te stellen. De Kroon: ‘Kijk bijvoorbeeld naar de discussie rond Tata Steel. Al decennialang is bekend hoe (klimaat)vervuilend de staalfabriek in IJmuiden is, maar het heeft tot dit jaar moeten duren voordat de politiek het bedrijf onder druk zet: verduurzamen of sluiten. Dat was niet gebeurd als mensen uit de buurt van de fabriek zich niet jarenlang, vasthoudend en goed onderbouwd, hadden verzet tegen de multinational én de wegstrijkende overheid. Een fantastisch voorbeeld van *people power*.’

Historische verantwoordelijkheid

De Kroon: ‘Ongelijkheid ligt ten grondslag aan de klimaatcrisis. De plundering en uitbuiting van mens en planeet gaan eeuwen terug; daaraan hebben de huidige rijke landen hun welvaart te danken.’ Onze eigen koloniale geschiedenis spreekt wat dat betreft boekdelen: de Nederlandse overheid heeft voormalige koloniën als

BLACK LIVES MATTER VS. LONDON CITY AIRPORT

In 2016 voerden activisten van Black Lives Matter actie op London City Airport. Ze protesteerden tegen de uitbreiding van het vliegveld, met als belangrijkste argument dat de fossiele industrie zwarte mensen het sterkst benadeelt. Hoewel het Verenigd Koninkrijk historisch veel heeft bijgedragen aan het ontstaan van de klimaatcrisis, wordt het (vooralsnog) veel minder met de gevolgen geconfronteerd dan vele landen in bijvoorbeeld Sub-Sahara-Afrika, aldus de actievoerders. London City Airport ligt in Newham, een van de armste districten van Londen, waarin veel mensen van kleur wonen. Net als in andere rijke industrielanden worden zij vaker blootgesteld aan luchtvervuiling dan hun meer geprivilegieerde landgenoten.

Curaçao en Bonaire eeuwenlang uitgebuit voor eigen gewin, over de rug van tot slaaf gemaakte mensen. Daarnaast stoot en stootte Nederland, vergeleken met zijn voormalige koloniën, enorm veel CO₂ uit. Daarmee heeft het een veel grotere verantwoordelijkheid voor het aanpakken van de klimaatcrisis.

Juist in het Caribische gebied houdt die crisis al flink huis. Sint-Maarten werd in 2017 getroffen door orkaan Irma, die aan vier mensen het leven kostte en naar schatting **€ 2,5 MILJARD** aan materiële schade aanrichtte. De Caribische eilanden, waaronder ook Curaçao en Bonaire, zullen de komende decennia met een snelle zeespiegelstijging worden geconfronteerd. Den Haag laat het echter op alle vlakken afweten. Het laat na de Nederlandse CO₂-uitstoot snel omlaag te brengen én het weigert de eilanden (financieel) bij te staan om zich te weren tegen het stijgende water. ➤

➤ Klimaatzaken

Hoewel wetenschappers in het meest recente rapport van het IPCC, het VN-klimaatpanel, nog harder de noodklok luiden, blijven beleidsmakers en bedrijven treuzelen. Om hen tot actie te dwingen, vinden steeds meer individuen en groeperingen de weg naar de rechtbank. De Kroon, zelf meester in de rechten: 'Grote vervuilers moeten zich gaan realiseren dat ze niet onschendbaar zijn, ze zijn verantwoordelijk voor de schade die ze aanrichten. Waar overheden het nalaten mensen te beschermen, pakt de rechter die verantwoordelijkheid. De klimaatzaak van Urgenda en de zaak tegen Shell van onder andere Milieu-defensie en Greenpeace, leggen de verantwoordelijkheid voor klimaatactie precies daar waar die hoort.' ☺

PERUAANSE BOER VS. ENERGIEGIGANT

In 2015 klaagde de Peruaanse boer en berggids Saúl Luciano de Duitse energie-producent RWE aan voor diens bijdrage aan wereldwijde klimaatverandering. Hij eiste compensatie van het bedrijf voor de voorzorgsmaatregelen die hij moest nemen om zich tegen de gevolgen van de klimaatcrisis te beschermen. Een snel smeltende gletsjer bedreigt Huaraz, de stad waar Luciano woont. Hij gaf al duizenden euro's uit om zijn huis te beschermen tegen wateroverlast. Aangezien RWE verantwoordelijk is voor 0,47% van de mondiale CO₂-uitstoot eist Luciano dat het bedrijf een half procent van de kosten op zich neemt die in zijn gemeente worden gemaakt voor klimaatadaptatie. Ondanks hevig protest van RWE verklaarde de Duitse rechter Luciano in 2017 ontvankelijk. Het gaat niet om veel geld, maar als deze zaak wordt gewonnen, kan dit een enorm precedent scheppen.

© Alex Bleu

'KLIMAATRECHTVAARDIGHEID IS ZIJ AAN ZIJ STAAN MET MENSEN ONDERAAN DE LADDER'

Chihiro Geuzebroek is al vele jaren actief als klimaatactivist, documentairemaker en kunstenaar. Bij Greenpeace Nederland werkt ze mee aan de campagne voor klimaatrechtvaardigheid.

'Mijn passie voor klimaatrechtvaardigheid is zo goed als aangeboren. Ik ben zelf half Boliviaans. In het gebied waar mijn oma vandaan komt hebben kolonisten 6 miljoen mensen vermoord. Voor gekoloniseerde mensen is de verwoesting van hun natuur en hun leefgebied al eeuwenlang een harde realiteit. En ook nu is desastreuze klimaatverandering voor miljoenen mensen aan de orde van de dag. Op Sint-Maarten verloren in 2017 velen huis en haard door orkaan Irma. Voor hen is het heel raar als mensen en milieuorganisaties alleen over de klimaatcrisis spreken als iets waar toekomstige generaties onder zullen lijden. Al in 1896 legde een wetenschapper de link tussen de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer en het klimaat. Oliemaatschappijen als Shell weten al decennialang dat hun activiteiten bijdragen aan de klimaatcrisis: zij kiezen bewust voor groei ten koste van mens en natuur. Klimaatrechtvaardigheid is zij aan zij staan met mensen onderaan de ladder, zodat die mensen in een klimaatveranderende wereld niet nogmaals het onderspit delven.'

(S)HELL NO!

4 okt. 2021, Rotterdam, Nederland
Weg met fossiele reclame's! Doet u mee? Lees meer op pagina 4.

DWARSLIGGER

Greenpeace komt vreedzaam en inventief in actie voor een groene wereld. Dat doen we 365 dagen per jaar, in 55 landen.

© Greenpeace (van boven naar onder, van links naar rechts): Tim Aubry | Jonas Wresch | Marten van Dijk | Emanuel Büchler/QueenKong | Andrew McConnell | Franziska Gilli | GP | Sungwoo Lee | Gordon Welters | Andri Tambunan

**Ned rla dse natu r
ver wijnt**

14 sept. 2021, Den Haag, Nederland
Al 2 jaar praat Den Haag over de stikstofcrisis. Wij klommen op het dak van de Tweede Kamer, omdat de natuur nú oplossingen nodig heeft.

#GREENPIECE

18 sept. 2021, Zürich, Zwitserland
Om onze boodschap te laten opvallen, combineert Greenpeace al 50 jaar activisme met creativiteit. Met hun eigen boodschap van hoop staan 10 straatkunstenaars uit 10 landen stil bij dit jubileum.

**Op heterdaad
betrapt**

12 sept. 2021, New Haven, VK
Greenpeace patrouilleert een half jaar langs de Britse zuidkust om lokale vissers en het zeeleven te beschermen tegen varende visfabrieken.

**ELKE
STEM TELT**

26 aug. 2021, Washington, USA
De Amerikaanse Kamer van Koophandel verzet zich tegen een van de belangrijkste her-voormingen op het gebied van stemrecht. Ons tegengeluid is keihard nodig.

**Misselijk-
makend**

24 aug. 2021, Hamburg, Duitsland
Edeka wint dit jaar het 'gouden kotsworstje'. Deze prijs van Greenpeace krijgt de supermarkten voor zijn weigering om kilokaloriele producten te gaan faseren.

**TIME FOR
CHANGE**

9 sept. 2021, Frankfurt, Duitsland
Extreem weer door klimaatverandering bedreigt levens en kost enorm veel geld. We vragen de Europese Centrale Bank om het dáár eens over te hebben.

**Welke
toekomst
delen we?**

30 aug. 2021, Bremen, Duitsland
Op het marktplein nodigen we mensen van alle leeftijden uit voor een gesprek: hoe zien zij de toekomst en welke idealen delen wij?

**WEGKIJKEN
KAN NIET
MEER**

27 aug. 2021, Kyung-Ju, Zuid-Korea
Al ruim 20 jaar lekt radioactief tritium en cesium-137 uit deze kerncentrale. De autoriteiten weten het, niemand doet iets. Nu dan wel?

**(G)een stap
vooruit**

8 sept. 2021, Seoul, Zuid-Korea
Auto's op waterstof, Hyundai? Geweldig, maar zolang 95% van de verkrijgbare waterstof wordt geproduceerd met fossiele brandstoffen, is dat geen vooruitgang.

TRAP OP DE REM

11 sept. 2021, München, Duitsland
Een internationale beurs die (klimaat)vervuilende auto's promoot?! Dat vraagt om actie. Wij eisen voorrang voor voetgangers, fietsers en het OV.

**Olie op het
vuur**

22 aug. 2021, Californië, Amerika
In 3 weken tijd: 16 doden, 100 gewonden, duizenden verwoeste huizen en 129.068 hectare bosgebied in as gelegd. Onze fossiele verslaving maakt Californië onleefbaar.

kort nieuws

Uitnodiging: Greenpeace-University

Een schenking doen of een goed doel opnemen in het testament: steeds meer mensen denken erover na. U ook? Dan nodigen we u van harte uit voor een bijzonder evenement in onze actieloods. Op woensdag 15 december tussen 13:30 en 16:30 uur praat directeur Anna Schoemakers u bij over het werk dat we samen doen, waarna een van onze collega's vertelt wat er allemaal komt kijken bij een grote actie. U krijgt natuurlijk een rondleiding door de loods en een notaris informeert u over schenken en nalaten. Uiteraard is uw aanwezigheid geheel vrijblijvend. Wilt u er graag bij zijn? Meld u dan nu aan bij Gabriëlla van der Ham: gvdham@greenpeace.nl. Het aantal plaatsen is beperkt!

Baby's vol plastic

Microplastics worden wereldwijd teruggevonden in lucht, water en aarde. Maar ook in de ontlasting van baby's, ontdekten wetenschappers van New York University onlangs. Ze vergeleken de ontlasting van 6 baby's met die van 10 volwassenen en vonden ruim 14 keer meer polyethyleentereftalaat (PET) in de babypoep. PET zit bijvoorbeeld in fleecetruien en petflessen. Baby's stoppen vaak voorwerpen in hun mond en kruipen over de grond. Dat kan de hogere concentraties microplastics verklaren, naast plastic babyflesjes en verpakkingen van babyvoeding. We weten nog niet alles over de gezondheidseffecten van microplastics, maar een recente overzichtsstudie wijst op een hele rits aan mogelijk schadelijke gevolgen. Alle reden dus om te stoppen met onnodige plastic verpakkingen en producten!

Start uw eigen leeskring over het klimaat

Wilt u diepgaande gesprekken voeren over de klimaatcrisis en wat u daartegen kunt doen? U bent niet de enige. Rondom de (Engelstalige) bestseller *All we can save* zijn daarom 'cirkels' (leeskringen) ontwikkeld, ook in Nederland. U kunt zich daarbij aansluiten – of er zelf een beginnen! Het boek bevat maar liefst 60 essays van vrouwen uit de voorhoede van de klimaatbeweging. Ze geven u niet alleen veel boeiende gespreksstof, maar ook inspiratie en hoop. Op de website allwecansave.earth vindt u discussiepunten en tips. We geven 5 boeken weg. Interesse? Stuur dan voor 15 december een mailtje naar redactie@greenpeace.nl.

Nog meer oog voor milieumisstanden

Uniek en voor Greenpeace van onschatbare waarde: dat zijn onze supporters (lees: u) en onze schepen. Van boorplatforms in de Barentszee tot vuurzeeën in de Amazone; dankzij u komen ze overal in actie. We zijn dan ook ongelooflijk trots dat we er een zeilschip bij hebben dankzij een gulle donateur. Met haar 22,5 meter is dit schip kleiner dan de anderen, toch vergroot ze onze geografische dekking. Zij kan namelijk dichtbij kustgemeenschappen komen, afmeren in kleine havens en afgelegen ondiepe rivieren bevaren om milieumisdrijven te onthullen die anders onbereikbaar blijven. Haar naam is ook door een van onze supporters bedacht: de *Witness*. Toepasselijker kan toch niet?

Lezersvraag: 'Is biomassa een duurzaam alternatief?'

Olivier Hoekstra uit Stadskanaal vraagt zich naar aanleiding van discussies over biomassacentrales en de bijstook van houtpellets af: 'Wanneer is deze biomassa nog duurzaam te noemen?' Greenpeace-campagneleider bossen Wolfgang Richert vindt dit alleen acceptabel als het gaat om resthout uit Nederland, bijvoorbeeld snoeihout. 'Anders dan de overheid en energieproducenten jarenlang beloofden, wordt er toch natuur verwoest voor biomassa die in Nederlandse energiecentrales wordt verstookt. Onder andere door boskap in Estland. Dit onthulde Greenpeace in juli in een spraakmakende studie, uitgevoerd door SOMO. De overheid moet per direct stoppen met de miljardensubsidies voor deze biomassa-leugen en inzetten op écht duurzame energiebronnen.' Op greenpeace.nl kunt u onze petitie tegen deze overheidssubsidies tekenen.

WAT VINDT U?

In het artikel over klimaatrechtvaardigheid betogen we dat ongelijkheid ten grondslag ligt aan de klimaatcrisis. Welke argumenten en voorbeelden vindt u het meest overtuigend? Of heeft u een radicaal andere visie? Laat het ons weten via redactie@greenpeace.nl.

2021 EN DÓÓR >>> we maken de balans op van een intens en succesvol jaar

‘De zeeën leveren de helft van onze zuurstof, voedsel voor een miljard mensen én zijn het thuis van de meest spectaculaire dieren op aarde. En dan kennen we de diepzee nog niet eens tot op de bodem! Elke keer als ik hierover nadenk, word ik er stil van. Maar vooral strijdlustig. We moeten de oceanen beter beschermen, ook voor ons eigen voortbestaan. Ik ben er dan ook enorm trots op dat al meer dan 3,7 miljoen mensen zich daar samen met mij sterk voor maken. Ik ben ervan overtuigd dat het ons gaat lukken: het water op aarde beschermen door middel van een wereldwijd bindend oceanenverdrag.’

Tom Grijsen
afdelingshoofd biodiversiteit

- Na stevige onderhandelingen is er eindelijk een Noordzee-akkoord. Daardoor komen er meer windparken, meer bescherming van de zeenatuur en minder visserij. Voor de vissers is er een transitiefonds.
- Het Nieuw-Zeelandse Hof van Beroep stelt ons in het gelijk: de winning van ijzerzand is niet toegestaan in de South Taranaki Bight. Dat is een grote overwinning voor dit voedselrijke natuurgebied dat de kraamkamer is voor bedreigde diersoorten zoals de Māui-dolfijn en de blauwe dwergvinvis.
- Diepzeemijnbouw? Als het aan mij ligt, gaat dat niet gebeuren. Ik ben dan ook blij dat de IUCN, de internationale autoriteit voor natuurbehoud, voor een moratorium is.
- Vervuiling en overbevissing hebben ook grote gevolgen voor de miljoenen mensen die van en met de zee leven. Samen met hen maakten we aangrijpende maar vooral positieve verhalen: *Vital Ocean Voices*. Gaat dat lezen en zien op [greenpeace.org/international/](https://www.greenpeace.org/international/)!
- Het plasticprobleem kent geen grenzen. Ik ben dan ook blij dat steeds meer landen zich uitspreken voor een bindend VN-Plasticverdrag.
- Sinds 2014 ligt voor de kust van Jemen een van 's werelds grootste olietankers weg te roesten. Aan boord: 1,1 miljoen vaten olie. De tanker kan elk moment gaan lekken – of zelfs exploderen, met een ongekende olieramp als gevolg. Greenpeace werkt samen met lokale organisaties om een oplossing te vinden voor het verwijderen van de olie en ontwikkelt scenario's voor als er een ramp gebeurt.
- Op dezelfde dag dat de IUCN zich uitspreekt voor een tijdelijk verbod op diepzeemijnbouw, kondigt de Europese Commissie aan om die verwoestende praktijken te intensiveren! We blijven de EU en haar lidstaten onder druk zetten om de diepzee met rust te laten.
- Dankzij uw steun vaart de *Arctic Sunrise* begin volgend jaar uit naar Antarctica. Wetenschappers aan boord doen onderzoek naar de gevolgen van klimaatverandering, industriële visserij en vervuiling in dit kwetsbare gebied. De resultaten sturen we naar de VN om hen te overtuigen dat een sterk oceanenverdrag er nú moet komen.

“‘Hoop doet leven’ is meer dan een afgezaagd spreekwoord. Wie niet meer gelooft dat een mooie toekomst mogelijk is, wordt al snel cynisch en onverschillig. Het nieuwste rapport van het VN-klimaatpanel IPCC heeft die hoop bij u misschien even doen wankelen. De klimaatcrisis voltrekt zich sneller en genadelozer dan we al dachten. Op het eerste gezicht lijken overheden en (fossiele) bedrijven zich weinig van de schokkende conclusies aan te trekken. En toch blijf ik optimistisch. Want de klimaatbeweging blijft groeien. Met z'n allen in actie is de beste remedie tegen een klimaatdepressie!’

Dewi Zloch
campagneleider klimaat & energie

kende (coronaproof) protesten plaats. Op 14 maart deden 35 duizend mensen mee aan het Klimaatalarm en 24 september staakten wereldwijd bijna 900 duizend mensen, onder wie vele jongeren, voor het klimaat. En terwijl ik dit schrijf, gaan we zoveel mogelijk mensen op de been te brengen voor de Klimaatmars op 6 november. Dit soort grote demonstraties zijn ontzettend belangrijk om politici te overtuigen van de urgentie van de klimaatcrisis.

- Het is nog niet te laat om het verschil te maken, aldus wetenschappers. Als we de temperatuurstijging deze eeuw onder de 1,5 °C willen houden, moeten politiek en bedrijfsleven nu echt aan de bak. Het kan volgens het IPCC 20 tot 30 jaar duren voordat de temperaturen zich stabiliseren.
- Het vorige kabinet-Rutte presenteerde zich als het groenste ooit. Ik zeg: mooie slogan, (te) weinig resultaat. Nu lijkt het erop dat VVD, D66, CDA en Christenunie het opnieuw samen gaan proberen. U kunt er zeker van zijn dat Greenpeace alle mogelijke middelen – lobby, actie, onderzoek – zal inzetten om het kabinet, en met name D66, aan hun mooie woorden over klimaat en natuur te houden.
- Sinds 2015 is het aantal klimatrechtszaken verdubbeld. We mogen trots zijn dat Nederland daarin een leidende rol speelt, door de historische klimaatzaak van Urgenda. En ook dankzij de recente overwinning in de zaak tegen Shell door Milieudefensie, samen met Greenpeace en andere milieuorganisaties. Die boden inspiratie voor vergelijkbare (succesvolle!) zaken in België, Duitsland en Frankrijk.
- We gaan met miljoenen de straat op. Corona gooide flink roet in het eten, maar in 2021 vonden weer indrukwekkende
- Fossiele reclames, dat is toch niet meer van deze tijd? Vraag nu via [greenpeace.nl/eci](https://www.greenpeace.nl/eci) de Europese Commissie om fossiele reclames te verbieden. Meer over dit burgerinitiatief leest u op pagina 4.
- Greenpeace gelooft dat het tegengaan van klimaatverandering hand in hand gaat met het bestrijden van ongelijkheid en onderdrukking. Meer hierover leest u op pagina 5. We zetten dan ook verschillende nieuwe campagnes op, waarin we samen optrekken met mensen die nu al hard worden getroffen door de klimaatcrisis. U blijft op de hoogte via Greenpeace Magazine! >>>

‘De natuur is essentieel voor ons fysieke én mentale welzijn. Ze is ook onze bondgenoot in de aanpak van de klimaatcrisis. Helaas gaat het niet goed met de natuur in Nederland. Ze wordt letterlijk verstikt door de enorme stikstofuitstoot. Die wordt onder andere veroorzaakt door het verkeer maar vooral door de mest van de ongeveer 119 miljoen dieren die we in ons land houden. Noodkreten van wetenschappers en Greenpeace-campagnes ten spijt, wilde de politiek de afgelopen maanden geen nieuwe maatregelen treffen. Samen met u zetten we daarom nog een tandje extra bij, want de natuur heeft nu hulp nodig.’

Hilde-Anna de Vries
campagneleider duurzame landbouw

- In september klommen Greenpeace-actievoerders op het gebouw van de Tweede Kamer en hingen een groot spandoek aan de gevel met de tekst: ‘Bla bla bla, stikstofcrisis... Politiek: pak NU de natuurcrisis aan’. De actie werd breed uitgemeten in de media en zorgde voor een mooie aanwas van handtekeningen onder onze oproep aan de politiek. Op het moment van schrijven hadden bijna 50 duizend supporters hun steun voor de natuurzaak uitgesproken.

- Ons geduld met de lakse houding van de overheid is op. We stappen naar de rechter om een toereikende aanpak van de stikstofcrisis af te dwingen. Maak net als bijna 50 duizend andere supporters natuur ook uw zaak! Via maaktoekomst.nl/natuurzaak zet u uw handtekening onder onze eisen aan de overheid.
- Acht boerenorganisaties steunen onze natuurzaak. Ook zij zijn het zwalkende overheidsbeleid zat. Annette Harberink van Caring Farmers: ‘Het is tijd dat we ophouden met het maken van zogenaamd “haalbare” plannen en gewoon gaan doen wat nodig is: voldoen aan de wet en een samenleving creëren die opereert binnen ecologische en planetaire grenzen.’
- Van Veluwelaan naar VeluweWEG: in het weekend van 3 en 4 september gaven Greenpeace-vrijwilligers door heel Nederland straatnaambordjes een make-over. Met behulp van stickers veranderde de Wielewaallaan in Voorschoten in de Wielewaalweg. De Havikstraat in Utrecht heette tijdelijk Havikweg. Bij de gewijzigde straatnamen plakten de actievoerders QR-codes die, gescand met een smartphone, naar informatie over de campagne leidden.
- Wandel eens met een andere bril door de natuur. Op maaktoekomst.nl/natuurschadegids kunt u gratis de Natuurschadegids downloaden. Met dit boekje leert u in 7 bekende Nederlandse natuurgebieden de natuurschade herkennen die de stikstofcrisis heeft aangericht. Zo leest u onder andere over verdringssoorten die kwetsbare natuur in gevaar brengen en welke soorten je steeds minder ziet.
- Sluit u aan bij de natuurbeweging. Samen met onze vrijwilligers organiseren we gedurende het jaar vele activiteiten. Wilt u zelf ook vrijwilliger worden? Meld u dan aan voor onze nieuwsbrief op act.gp/people-power.

‘Terwijl u dit leest, gaat er een voetbalveld bos tegen de vlakte. 2 seconden later nog een, enzovoort. Onvoorstelbaar, toch? Minstens zo onvoorstelbaar is dat onze supermarkten vol liggen met producten waarvoor regenwoud is gekapt en land van inheemse mensen met geweld is ingepikt. En het gekke is, dat mag gewoon! Bossen zijn onze bondgenoot in de strijd tegen de klimaat- en natuurcrisis. Hoog tijd dus dat er een wet komt die ze beschermt.’

Sigrid Deters
campagneleider bossen

- 1,2 miljoen mensen vertelden de EU dat er een Bossenwet moet komen. Dit najaar komt dan eindelijk het langverwachte wetsvoorstel dat bedrijven verplicht alleen soja, palmolie en soortgelijke grondstoffen in te kopen waarvoor de natuur niet verwoest wordt. Best logisch, toch?
- Op West-Papoea zijn palmolievergunningen ingetrokken waardoor 300.000 hectare bos intact blijft. Een enorme overwinning voor inheemse gemeenschappen en de bossen!
- Terwijl de Braziliaanse regering-Bolsonaro het Amazone-woud in de uitverkoop heeft gegoooid, roeren steeds meer Brazilianen zich om dat regenwoud te beschermen. Zo ook 30 Braziliaanse supersterren die samen *Canção pra Amazônia* (het lied voor de Amazone) uitbrachten. Een aanrader om te luisteren of via Youtube te bekijken (ik hield het niet droog)!
- 419 Nederlanders haalden maar liefst € 19.878 op met de Greenpeace-sponsorloop tegen bosbranden. Samen liepen deze fantastische mensen een rondje om de aarde. Wát een prestatie, enorm bedankt!

Het voorstel voor de Europese Bossenwet ga ik kritisch bekijken. Er mogen geen gaten in zitten waardoor bedrijven alsnog hun gang kunnen gaan. Uit gelekte teksten blijkt dat rubber uit Afrika niet in het voorstel staat,

terwijl voor rubber veel oorspronkelijk bos verdwijnt. Waar nodig lobbyen we en voeren we actie voor een sterke Bossenwet – en daarbij zullen we uw hulp inroepen.

- Inheemse volken zijn de beste bosbeschermers. Daarom blijven we samenwerken met de Karipuna, Munduruku en de Braziliaanse inheemse organisatie APIB. We ondersteunen hun juridische strijd voor formele landrechten en blijven wereldwijd aandacht vestigen op de voortdurende ernstige schendingen van hun grondrechten.
- In Afrika werken we samen met lokale partners om de nationale parken Salonga en Virunga volledig beschermd te krijgen. De concessies voor deze olierijke gebieden zijn al afgegeven. We werken er uit alle macht aan om dit desastreuze besluit terug te draaien voordat de eerste olieboringen van start gaan.
- We willen de Mercosurdeal – het vrijhandelsverdrag tussen 4 Zuid-Amerikaanse landen en de EU – van tafel hebben, en snel ook. Dit verdrag zal de handel in producten waarvoor regenwoud gekapt wordt, zoals vlees en soja, verder aanjagen. ☺

Recht op gezonde leefomgeving

De VN-Mensenrechtenraad erkent dat alle mensen recht hebben op een veilig en stabiel klimaat, gezonde ecosystemen, een niet-giftig milieu en toegang tot de rechter en inspraak in milieuzaken. Een belangrijk signaal naar alle bedrijven en overheden die medeverantwoordelijk zijn voor de milieucrisis waar miljoenen mensen onder lijden.

Canada cancelt gas

360.000 studenten, 3 inheemse gemeenschappen, 648 wetenschappers, 40 economen, 120.000 bezorgde burgers én Greenpeace kregen het voor elkaar: Quebec ziet af van een gigantisch gasproject dat onder andere dwars door het leefgebied van de beloege (witte walvis) zou gaan.

Gore wordt Groen

Marktleider Gore Fabrics, maker van GORE-TEX, komt zijn belofte na om schadelijke PFC's uit het productieproces te halen. Deze aankondiging is een belangrijk resultaat van onze langlopende campagne voor gifvrije kleding, gericht op grote outdoormerken.

Groenland wordt groenerland

Groenland staakt de zoektocht naar nieuwe olie- en gasvelden: economisch te onaantrekkelijk en ongewenst vanwege de klimaatschade. Hierdoor blijven naar schatting 17,5 miljard vaten olie en 148 biljoen m³ gas in de grond.

Oostenrijk trekt klimaatkaart

Beter en goedkoper openbaar vervoer: het is een onmisbare stap op weg naar een gezonder klimaat. In Oostenrijk reis je nu met 'het klimaatkaartje' voor € 3 per dag dwars door het land. Ook anderen pakken, met warme aanmoediging van Greenpeace, het verkeer aan. Kijkt u maar >>>

NOORWEGEN

Op elektrische auto's heffen de Noren geen invoer- en wegenbelasting of btw. Wie elektrisch rijdt, kan tolvrij reizen en gratis gebruikmaken van oplaadstations. Het land heeft dan ook het hoogste aantal volledig elektrische auto's per hoofd van de bevolking.

MEXICO-STAD

Dagelijks waagden duizenden mensen zich op de fiets over de vijfbaanssnelweg dwars door de stad. Dankzij een 15 kilometer lang fietspad kan nu iedereen de file en vervuiling omzeilen.

PARIS

Sinds 2014 is er maar liefst 1.448 kilometer fietspad bijgekomen. Vanaf 2024 zijn dieselauto's niet meer welkom en vanaf 2030 geldt dat verbod ook voor benzineauto's. Nu al is de maximumsnelheid op bijna alle Parijse wegen 30 km/u.

DENEMARKEN

30 gemeentes worden met elkaar verbonden met maar liefst 40 supersnelwegen voor fietsers. Een deel daarvan ligt er al en wordt gretig gebruikt. Als ze allemaal zijn aangelegd, leveren ze jaarlijks 6 miljoen fietsritjes op - dat scheelt 1 miljoen autoritjes.

DUITSLAND

60% van de CO₂-uitstoot veroorzaakt door zwaar vrachtvervoer vindt plaats op 2% van de wegen. Er loopt nu een experiment om daar e-snelwegen van te maken waar elektrische vrachtwagens via een bovenleiding op stroom rijden.

SÃO PAULO

Sinds 2015 verandert de Avenida Paulista, een van de verkeersaders van deze miljoenenstad, elke zondag in een vrijplaats voor gezinnen, straatartiesten, fietsers en skaters.

LUXEMBURG

Sinds 2020 is in heel Luxemburg (het land!) al het openbaar vervoer gratis. Punt.

NEW YORK

In minder dan 7 jaar zijn hier 644 km aan fietspaden en 7 snelle buslijnen aangelegd. De stad is ook 70 groene pleinen rijker, waarmee 73 hectare straatruimte is teruggewonnen.

AMSTERDAM-LONDEN

Amsterdam heeft sinds oktober vorig jaar een directe treinverbinding met Londen. De trein rijdt in iets meer dan vier uur van het Centraal Station rechtstreeks naar het centrum van de Engelse hoofdstad.

SCHEPEN-UPDATE

Esperanza

39.480285, 0.103824
Valencia, Spanje

Ondersteuning van acties om de grootste elektriciteitsbedrijven op schone energiebronnen te laten overstappen.

Rainbow Warrior

55.86922, -4.2503
Glasgow, Verenigd Koninkrijk

Bij 's werelds belangrijkste klimaatconferentie om met acties wereldleiders aan te sporen tot échte maatregelen.

Arctic Sunrise

44.842991, 13.783175
Pula, Kroatië

50 km voor de kust ligt het gasplatform Ivana dat tijdens een storm in 2020 plotseling zonk. We eisen dat er nú actie wordt ondernomen om een mogelijke milieuramp af te wenden.

SHELL: CUT THE CRAP

Shell is een van de grootste vervuilers ter wereld. En een van de slimste. Het bedrijf betaalt grof geld om iedereen ervan te overtuigen dat het goed op weg is. Sowieso is het aanprijzen van fossiele producten toch niet meer van deze tijd?

Daarom komen we in actie: geen reclame meer van fossiele bedrijven (zie pagina 4). Knip ook deze reclamestopper uit en plak 'm op uw brievenbus.

COLOFON

© herfst 2021 Greenpeace Magazine
Stichting Greenpeace Nederland

Greenpeace Magazine verschijnt
3 keer per jaar.
Kom ook in actie met Greenpeace
via greenpeace.nl/acties.

ISSN: 0166-4506

Postadres: Postbus 3946,
1001 AS Amsterdam
Bezoekadres: NDSM-Plein 32,
1033 WB, Amsterdam
Voor administratieve vragen:
Supporter care: 0800 422 33 44 (gratis)
of greenpeace.nl/contact
Rekeningnummer:
NL89 TRIO 0338 8885 00

Opmerkingen en suggesties over de
inhoud van Greenpeace Magazine kunt u
sturen naar redactie@greenpeace.nl.

Hoofdredactie: Rita Borghardt
Eindredactie: Jacqueline Schuiling
Redactie: Rita Borghardt,
Angèle Mann, Leon Varitimos
Art direction en ontwerp:
Samantha van der Werff
Drukwerkcoördinatie:
Yuri Gunther Moor

Volg Greenpeace op greenpeace.nl.
Twitter: @GreenpeaceNL
Facebook: Greenpeace Nederland
Instagram: @greenpeacenl

Greenpeace Magazine is gedrukt op
100 procent hergebruikt en chloorvrij
gebleekt papier.

GOED DOEL

GREENPEACE